

HORIZONT 2022/28

Migrációkutató Intézet

Vargha Márk: Egyházi kötődésű informális befogadóközpontok
Olaszországban

2022.12.01.

Vargha Márk: Egyházi kötődésű informális befogadóközpontok Olaszországban

1. BEVEZETÉS

Olaszországba 2014 óta nagy számban áramlanak be főként afrikai bevándorlók a közép-mediterrán migrációs útvonalat használva. Mivel szinte valamennyien menedékkérelmet nyújtanak be, annak elbírálásáig nem utasíthatók ki az országból, melynek gondoskodási kötelezettsége van velük szemben. A bevándorlók elhelyezésének államilag meghatározott rendszere az elmúlt közel egy évtizedben többször is változott. Elemzésünkben a 2022 végén létezőt mutatjuk be, majd hat olyan befogadóközpontról írunk, melyeket személyesen is volt alkalmunk felkeresni. 2021 novemberében jártunk a szicíliai Palermóban a Centro Astalli jezsuita szervezet által az óvárosban fenntartott szálláson, valamint a Missione Pace Speranza e Carità, azaz a Remény és Karitás Missziója négy palermói létesítménye közül a „központiban” és egy másikban, amit Ferenc pápa is meglátogatott korábban. 2022 februárjában volt alkalmunk ellátogatni a Missione tulajdonában álló női és gyermekszállásra és egy zöldséget termesztő és mézet termelő külvárosi birtokra. 2022 márciusában pedig a piemonti Oulx városában, néhány kilométerre Itália nyugati határától tekintettünk meg egy menedékhelyet, mely az utolsó állomása azoknak az irreguláris bevándorlóknak, akik akár Afrikából, akár Ázsiából tesznek meg hosszú utat Olaszországig, és évszaktól függetlenül nekivágnak a Franciaországba vezető veszélyes hegyi ösvényeknek.

ABSZTRAKT

Olaszországot már 2014-ben elérte jelenkorunk nagy migrációs hulláma. Giorgia Meloni kormányának 2022. októberi megalakulása után pedig feszültség támadt az Afrikából érkező migránsok befogadása kapcsán Olaszország és Franciaország között. Az Európai Unió cselekvési terv kidolgozását jelentette be a közép-mediterrán útvonalon tapasztalható súlyosbodó helyzet megoldására. Az olaszok azzal érvelnek, hogy lassan évtizede viselik az irreguláris bevándorlás terheit. Az olasz állam azonban nincs teljesen magára hagyva a problémával, a migráció menedzseléséből ugyanis a civil szervezetek is kiveszik a részüket. Elemzésünkben hat, a római katolikus egyházhoz kötődő civil szervezet vagy önkéntescsoport által működtetett befogadóközpontot mutatunk be, melyeket 2021-ben és 2022-ben személyesen kerestünk fel.

2. AZ OLASZORSZÁGI FORMÁLIS BEFOGADÓKÖZPONTOK RENDSZERE 2022 VÉGÉN¹

Az olasz befogadási rendszernek két szintje van. Az elsőt a hotspotok és elsődleges befogadási központok, a másodikon a SAI (*Sistema di Accoglienza e Integrazione* – Befogadási és Integrációs Rendszer) és a CAS-ok (*Centro di Accoglienza Straordinaria* – Rendkívüli Befogadóközpont) találhatók.

Az első szinten történik az Olaszországba frissen érkezett migránsok azonosítása, indokolt esetben orvosi ellátása, egészségügyi szűrése, azonosítása, fényképezése és nemzetközi védelemért benyújtott kérelmük iktatása. A hotspotokban elméletileg csak 48 órát tartózkodnak a bevándorlók. 2022 végén négy hotspot működött: Lampedusán, Pozzallóban, Messinában (Szicília tartomány) és Tarantóban (Apulia tartomány). Első szintű központból, ahol a menedékkérők addig maradnak, amíg megfelelő második szintűt találnak nekik, 15 van, ezek öt régióban – három déliben és kettő északiban – működnek.

Tehát: miután a menedékkérők az első szinten áthaladtak, a SAI-ba irányítják őket. Ennek két előzménye a SIPROIMI (2018-2020, Matteo Salvini belügyminiszterségéhez kötődik) és a SPRAR (2002-2018). Előbbi csak a menekült- vagy kiegészítő védelmi státuszt kapottak számára volt nyitva, utóbbi a menedékkérők számára is. A jelenleg élő rendszer, a SAI a SPRAR-hoz hasonlít. A migránsok anyagi, jogi, egészségügyi és nyelvi segítséget kapnak, a védelemmel rendelkezők pedig kifejezetten a beilleszkedést és a munkába állást célzó szolgáltatásokat is igénybe vehetnek. Ha a SAI-ban lévő helyek kimerülnek, akkor „lép be” a rendkívüli befogadási rendszer, a CAS.

2020-ban a SAI-ba befogadott összesen 37 372 emberből a projekt kedvezményezettjeinek 25,7%-a volt menedékkérő, ami 2015-ben 58%, 2016-ban, a migrációs hullám csúcsán pedig 47% volt, míg a Salvini-féle szigorítások következtében 2019-re 18,7%-ra csökkent. A kedvezményezettek 62,5%-a rendelkezik valamilyen védelmi formával: 27%-uk menekült, 18,7%-uk kiegészítő védelemben részesül, 9,3%-uknak különleges esetekre vonatkozó engedélye van, 5,4%-uknak pedig a 2018 végén megszüntetett humanitárius védelmi státusza. A kísérő nélküli külföldi kiskorúak viszont a kedvezményezettek 12%-át tették ki.

A SAI előzményeként a SPRAR formalizálta a már 1999 óta működött decentralizált befogadási hálózatot. A rendszert a Belügyminisztérium az Olasz Önkormányzatok Országos Szövetségével (ANCI) együttműködve koordinálja. Azok a helyi önkormányzatok, amelyek úgy döntenek, hogy csatlakoznak a SAI-hoz, ez irányú kérelemmel férhetnek hozzá a minisztériumi forrásokhoz. Ha kérelmüket a tárca jóváhagyta, az önkormányzat hároméves finanszírozást kap a területén megvalósuló befogadási projekthez. Ekkor a hatóság viszont pályázatot ír ki, hogy a megszerzett

¹ COLOMBO 2022; interjú a Palermóban működő Burkina Faso-i konzullal.

forrásokot egy irányító szervhez rendelje, amelynek nonprofit szervezetnek kell lennie. A legjobbnak ítélt ajánlat kapja meg a projekt irányítására vonatkozó szerződést, az önkormányzat pedig továbbra is referenciaszervezet marad.

A projekteknek a rendszer alapelvét kell megvalósítaniuk: az integrált befogadást, ami egy helyi hálózat létrehozását jelenti a civil szervezetekkel és önkéntesekkel együttműködve. A projekt során a helyi közösségbe való teljes körű integrációról gondoskodni kell, amelyet szociális, iskolai, munkahelyi és kulturális integrációs tevékenységek révén kell megvalósítani. A szervezeteknek meg kell találniuk a kedvezményezettek elhelyezésére szolgáló szálláshelyeket, amelyek lehetnek kis (kb. 15 fő), közepes (legfeljebb 30 fő) vagy nagy (több mint 30 fő) lakások vagy gyűjtőközpontok. Az esetek 85%-ában gyűjtőközpontokat használnak az elhelyezésre.

A menedékhelyeken a menekültek és a kiegészítő védelemben részesülők hat hónapig tartózkodhatnak, amely további hat hónappal meghosszabbítható, és ezalatt abban is segítik őket, hogy önálló szállást találjanak. A szálláson kívül az irányító szerveknek egy sor árut és szolgáltatást kell biztosítaniuk: takarítás és környezeti higiénia (amelyet a vendégek önszerveződésben is elvégeznek); étkezés (reggeli és két főétkezés, jobb esetben a vendégek önszerveződése); konyhai felszerelés; ruházat, ágynemű és az alapvető személyi higiéniához szükséges termékek; telefonkártya és/vagy feltöltőkártya; bérlet a városi vagy városon kívüli tömegközlekedésre a település típusától függően.

Ezekon kívül egy sor egyéb, a társadalmi beilleszkedést előre vivő szolgáltatás is létezik, a valódi befogadás és integráció céljából: regisztráció az önkormányzat anyakönyvi hivatalában; adószám megszerzése; regisztráció az országos egészségügyi szolgáltatónál; iskolai beilleszkedés minden kiskorú számára; jogi támogatás; olasz nyelvtanfolyamok elvégzése vagy helyi tanfolyamokra való beiratkozás és kísérés; orientáció és segítség a munkahelyi beilleszkedéshez; orientáció és segítség a lakhatásba való beilleszkedéshez; szociokulturális és sporttevékenységek.

Mindehhez személyzetre van szükség. A projektért felelős civilek ezért koordinációs és adminisztratív személyzetet, szociális munkásokat, pszichológusokat, szociális asszisztenseket, jogi ügyintézőket, tolmácsokat és kulturális közvetítőket, olasz nyelvtanárokat, takarítókat, sofőröket, karbantartókat alkalmaznak. 2020-ban a SAI-projektekben foglalkoztatottak száma 14 076 fő volt, 60%-uk nő.

A költségek legnagyobb hányadát a személyügyi kiadások teszik ki. A fennmaradó összeget az integrációs szolgáltatások aktiválására (például tanfolyamok díja), a létesítmények karbantartására, valamint a közvetlenül a kedvezményezettek kezébe kerülő „zsebpénzre” fordítják, amelyet a kedvezményezettek tetszésük szerint költhetnek el. Ez napi 1,5 és 3 euró között mozog, ami a költségek kevesebb mint 10%-át teszi ki.

A legfrissebb, 2022. júniusi adatok szerint 719 helyi önkormányzat rendelkezik aktív SAI-projekttel, ami 10%-kal több, mint 2021-ben. Az aktív projektek száma 847, szemben

a 2021-es 760 projekttel. Több mint 39 000 férőhely áll rendelkezésre, ami a 2021-es 30 000-hez képest szintén jelentős növekedés. A kedvezményezettekről 2020-as adatok vannak: 79%-uk férfi, 94%-uk fiatal, azaz 40 év alatti volt abban az évben. Legtöbben Nigériából (19%), Pakisztánból (9,5%), Maliból és Bangladesből (7-7%) érkeztek Olaszországba.

A SAI és elődei azonban nem bírták felszívni az országot nyolcadik éve sújtó migránsáradatot, ezért vezették be a CAS-okat, amelyek azonban a nevükkel ellentétben a valóságban nem ideiglenesek. Ezekben lakik a bevándorlók többsége és a SAI-hoz hasonlóan lakások is lehetnek. Olaszországban jelenleg mintegy ötezer CAS van, összesen 80 ezer férőhely áll rendelkezésre, amelyből 2022 szeptemberére több mint 60 ezer volt betöltve. A SAI-projektekkel ellentétben, amelyeket az önkormányzatok utasítására nonprofit szervezetek irányítanak, a CAS-t a prefektúrák közvetlen utasítására forprofit és nonprofit szervezetek egyaránt irányíthatják. Az egyes területi kormányhivatalok időszakosan pályázatokat írnak ki a CAS-üzemeltetésre. Kétféle típusát különböztethetjük meg: az akár több száz főt is befogadni képes szállásokat és a lakásokat (ezek jellemzően gyengébb minőségűek, mint a SAI-ban lévő lakások). A CAS-ok finanszírozása szintén a Nemzeti Menekültügyi Politikai és Szolgáltatási Alapból történik. Az Alapból az ellátásért fizetett átlagos fejkvóta 35 euró körüli, ezt Matteo Salvini a sárga-zöld kormány belügyminisztereként jelentősen csökkentette, majd utóda, a sárga-vörös kormány tárcavezetője, Luciana Lamorgese ismét felemelte.

Megjegyzendő, hogy azokat, akik nem nyújtottak be menedékkérelmet vagy kitoloncolásukat jogerősen elrendelték, a Hazaküldési Tartózkodási Központokban (*CPR – Centri di Permanenza per il Rimpatrio*) legfeljebb 90 napig tartják őrizetben. Egy 2021-es jelentés szerint² ezek 10 településen működnek, kapacitásuk meglehetősen szűkös, összesen körülbelül 1 100 főt tudnak befogadni. A legnagyobb, római CPR 210 embert, a legkisebb, macomeri (Szardínia tartomány) 50 embert képes befogadni.

3. A RÓMAI KATOLIKUS EGYHÁZ VISZONYA A MIGRÁCIÓHOZ

Ferenc pápa a migrációs válság kitörése óta bizonyosságát adta a migránsok, mint társadalmilag számkivetett csoporttal való törődésének és befogadásukra buzdította a fejlett világot. A felszabadítás teológiájában gyökerező hozzáállásáról *Álmodjunk együtt* című könyvében is vallott. A kötetben valamennyi érkezőt áldozati pozícióban láttatja, véleménye szerint a tranzit- és célországokban bűnbakká kiáltják ki őket és megtagadják tőlük a jogot a biztonságos és tisztességes munkához. Bírálja a populista kormányzatokat is, fantazmagóriának nevezve azt a politikát, mely meg kívánja óvni a keresztény civilizációt egyes vélt ellenségektől, például az iszlámtól. Viszonyát a kérdéshez esszenciálisan tartalmazza a következő szövegrészlet: „A kereszténység lényege Isten minden ember iránt

---

² CILD 2021.

érezett szeretete és a mi szeretetünk felebarátaink, kiváltképp a szükségét szenvedők iránt. Ha elutasítunk egy küszködő – bármilyen hitű – bevándorlót attól való félelmünkben, hogy ezzel felhígítjuk a »keresztény« kultúrát, akkor a kereszténységet és a kultúrát egyaránt groteszkül hamis módon állítjuk be. A migráció csak azoknak a fejében jelent fenyegetést a kereszténységre nézve, akik hasznot húznak ennek hangoztatásából.”³

Ferenc pápa álláspontját nemcsak szimbolikus gesztusokkal húzza alá – például migránsok lábmosása vagy gyászkoszorú hajítása a tengerbe⁴ –, hanem konkrét kéréseket is megfogalmaz a politika felé – például ne küldjék vissza nem biztonságos országokba, például Líbiába őket,⁵ sőt, a témával összefüggően az egész katolicizmusra kiható lépéseket is tesz. Ezek sorába tartozik Giovanni Battista Scalabrini piacenzai püspök szentté avatása.⁶ Az egykor hajókon, kikötőkben és a célsz országokban olasz kivándorlókat segítő Scalabrinit – egyéb feltételek mellett egy bizonyított csodatétele alapján – már II. János Pál boldoggá avatta. Ferenc, nem függetlenül az aktuális migrációs helyzettől pedig élt azzal a lehetőséggel, hogy kivételesen, „egyenértékű úton”⁷ második csoda hiányában is a szentek sorába emelje. A Cei Migrantes Alapítvány főigazgatója szerint Scalabrini „előfutár próféta volt: nem akarta hagyni, hogy a migránsok nélkülözzék a lelki és fizikai közelséget, és nem akarta elhagyni őket a hitben. Hitt abban, hogy ahol az emberek vannak, ott kell lennie az egyháznak is.”⁸ Világos tehát, hogy az egyházhoz közel álló, migránsokat segítő szervezetek tevékenységének nemcsak a szeretet parancsa az alapja, hanem az egyházfő maximális támogatása, sőt, gyakran hangoztatott elvárása is.

4. CENTRO ASTALLI, PALERMO

A Centro Astalli a Jezsuita Szolgálat a Menekültekért (JRS) nemzetközi civil szervezet olaszországi tagszervezete. 1981-ben alapították, a római Astalli utcában van a székháza, innen kapta a nevét. Célja a menekülők segítése minden eszközzel. Tevékenységei között felsorolja példaként az alapszolgáltatások nyújtását, az érzékenyítést és a migránsok számára hátrányos jogszabályok elfogadása elleni küzdelmet (*advocacy*). Hét városban 450 önkéntese dolgozik, akik 17 ezer bevándorlót segítenek, ebből 10 ezer él Rómában. Az alábbiakban a palermói központot mutatjuk be a 2021-es évkönyvben írtak alapján.⁹

A Centro Astalli épülete Szicília tartomány székhelye, Palermo történelmi óvárosában, a Ballarò negyed szívében áll. Célja, hogy kielégítse a súlyos marginalizáltságban élő menedékkérők és menekültek alapvető szükségleteit. A rászorulókat reggelit, ruha-, élelmiszer- és babatermékeket, valamint szociális és egészségügyi szolgáltatásokat kapnak.

³ FERENC 2020, idézi MKI 2021.

⁴ DI BISCEGLIE 2022.

⁵ KRISTOF 2021.

⁶ BADARACCHI 2022.

⁷ <https://katolikus.ma/a-szentte-avatas-kriteriumai/>

⁸ BADARACCHI 2022.

⁹ CAP 2021.

2021-ben prioritássá vált a bevándorlók autonómiájának és integrációjának támogatása. A jogi szolgálat útmutatást és segítséget nyújt a kérelmezőknek és a nemzetközi védelemmel rendelkezőknek az olaszországi tartózkodásukkal kapcsolatos jogi és bürokratikus kérdések megoldásában. Az év során 97 embernek nyújtottak segítséget, szinte kizárólag férfiaknak, főként Gambiából, Tunéziából és Ghánából, köztük 11 kiskorúnak. A Munkaablak (Sportello lavoro) az önéletrajzok elkészítését, a készségek felmérését, valamint az állásajánlatok és szakképzések keresését támogatja, 2021-ben 128 embernek segített.

Az orvosi ambulancia és a Banco Farmaceuticoval való együttműködés biztosítja az alapvető egészségügyi szolgáltatásokat és a vény nélkül kapható gyógyszerek elosztását azoknak, akik még nem férnek hozzá a társadalombiztosítási ellátásokhoz. Az elmúlt évben 336 migránst kezeltek a járóbeteg-szakrendelőben. Együttműködés indult az Orvosok Határok Nélkül nemzetközi civil szervezettel egy olyan információs pult irányításában, amely a közegészségügyi szolgáltatásokról való tájékozódást és a velük való kapcsolatok megkönnyítését szolgálja. A Centro Astalli Palermo a város migráns lakossága számára koronavírus elleni oltási kampányt is végrehajtott az Azienda Sanitaria Provinciale Palermóval együttműködésben, mely rendelkezésére bocsátotta helyiségeit, önkéntes orvosait. A vakcinázásra szánt négy nap alatt 232 adag oltást adtak be, és 184-en fejezték be az immunizációs ciklust. A 2021-ben ellátott bevándorlók mindössze 6%-a rendelkezett ideiglenesen jelen lévő külföldi (STP) számmal, 54%-uk volt regisztrálva társadalombiztosítási ellátottként, 40%-uk pedig nem rendelkezett az egészségüghöz való hozzáféréssel.

Ami a hajléktalan-ellátást illeti, a palermói önkormányzathoz beérkezett 52 bejelentésből kiderült, hogy az utcán élők éjszakai szállástalálásának átlagos várakozási ideje az előző évekhez képest jelentősen meghosszabbodott. 2021-ben 57 bevándorlónak biztosítottak alvóhelyet a jezsuiták által rendelkezésre bocsátott és a SAI-jal egyetértésben kezelt különböző létesítményekben. Többnyire 18 és 30 év közötti férfiak voltak a kedvezményezettek, akik Maliból, Nigériából és Gambiából származtak és kiegészítő védelmet élveztek. A Casa Professában 2014 óta fogadnak egyedülálló menedékkérőket és menekülteket. A központban az üzemeltetők minden nap eligazítást, valamint jogi, egészségügyi és szociális segítséget nyújtanak, amelynek célja a vendégek önálló életvitelének megalapozása és a város szövetébe való beilleszkedésük. A Franz Lehar utcában található központban 2018 óta fogadnak családokat és egyedülálló nőket. Különös figyelmet fordítottak a társadalmi-oktatási tevékenységekre, mint például a felnőtteknek szóló olasz nyelviskola, a legkisebbeknek szóló tanórán kívüli támogató tevékenységek, kézműves műhelyek, szakmai nyelvi műhelyek, autósiskola és idegen nyelvi tanfolyamok, amelyek célja a bevándorlók társadalmi-kulturális beilleszkedésének elősegítése, és a speciális készségek elsajátításához szükséges eszközök biztosítása. A Külföldiek Olasz Iskolája 132 diákot fogadott, akiket műveltségi, középhaladó és haladó osztályokba osztottak. Az iskola célja, hogy a migránsok nyelvvizsgabizonyítványt szerezzenek (CELI

Immigrants), a vizsgaközpont a Centro Astalli Palermo. A Palermói Egyetem Bölcsészettudományi Tanszékének Olasz Nyelvi Iskolája által a Palermói Önkormányzattal, néhány CPIA-val és helyi egyesületekkel közösen megvalósított *Olaszul kommunikálni, dolgozni, részt venni* projekt lehetővé tette a Centro Astalli Palermo számára, hogy a kísérő nélküli kiskorúak, gyermekes nők, kínzás vagy emberkereskedelem fiatal áldozatai számára szakmai környezetben szakmai nyelvtanfolyamokat indítson. Egy iskola utáni központ is működik, amely tanórán kívüli támogatást nyújt a bevándorló családok számára, de mindenekelőtt egy szociális tér, ahol oktatási és kulturális tapasztalatokat lehet megosztani.

A projektintézkedések célja a helyi hatóságokkal és intézményekkel való hálózatépítés, a valódi integráció. 2021-ben a következő projektek valósultak meg:

1. *Szegénység, befogadás, környezet.* Más jezsuita szociális szervezetekkel hálózatban valósították meg A projekt keretében a szegénység elleni küzdelemre és az egyének és családok szociális jóléti támogatására irányuló intézkedésekre került sor.
2. A *Szolidaritási Hálózatok* projekt segítségével 118, a járvány következményei által érintett menekültnek, főként nőknek tudtak segíteni az egészségügyi, táplálkozási, személyi gondozási és oktatási hozzájárulásuk révén.
3. A *Miért ne?* projekt a hátrányos helyzetű fiatalok és a munka világa közötti híd megteremtésének vágyából született meg az Intesa Sanpaolo Benefit Fund és a Fondazione con il Sud finanszírozásával. Ennek keretében a Centro Astalli Palermo a 16 és 29 év közötti fiatalok társadalmi-foglalkozási integrációs tevékenységében vesz részt, az orientáció, a képzés és a vállalati szakmai gyakorlatok révén.
4. Az *UNICORE 3.0 Egyetemi folyosók* projektben mellékszereplőként vett részt a Centro Astalli. Ez lehetővé tette két eritreai fiatal számára, hogy legális és biztonságos úton Palermóba érkezzenek, és a Palermói Egyetemen folytassák tanulmányaikat.

5. A REMÉNY ÉS KARITÁSZ MISSZIÓJA, PALERMO¹⁰

A Remény és Karitás Misszióját (*Missione Pace Speranza e Carità*) 1991-ben alapította Biagio Conte¹¹ – ma már remeteként élő – laikus misszionárius Palermo központi pályaudvarának árkádjai alatt. A Misszió felkarol minden elesettet a városban: csavargókat, elkallódott fiatalokat, alkoholistákat, volt elítélteket, mentális zavarral élőket, prostituáltakat és bevándorlókat. A szűk közösség egyházi szolgálatban álló személyekből, azaz papokból, szerzetesekből és apácákból áll, ők egészülnek ki önkéntesekkel. A Misszióknak kilenc létesítménye van, a három legfontosabb: Remény és Karitás Misszió (Archirafi utca 31.), női menedékhely (Garibaldi utca 3.), szegénység és remény fellegvára (Decollati utca 29.). Továbbá mezőgazdasági területek is vannak a birtokukban, egy volt büntanya Palermóban,

¹⁰ Több interjú a Misszió sajtókapcsolati munkatársával és egyik, erdélyi magyar lakójával.

¹¹ CANNAVÒ 2019.

a Villa Florio, itt főleg zöldségeket termesztnek; Tagliavia faluban, ahol búzát termesztnek; Scopello faluban, ahol pedig olajbogyót termesztnek olaj készítése céljából. Van egy birtok továbbá Giacalone faluban, ahol a gyerekek nyári táborát tartják. További két szicíliai birtok felújítás alatt van.

A misszió nem ír elő pontos határidőt a közösségben való tartózkodásra; a befogadás általában addig biztosított, amíg a befogadott „testvér” vagy „nővér” nem talál lakást. Minden közösség rendelkezik konyhával és étkezdével, ahol napi háromszori étkezés, orvosi és gyógyszerészeti segítség biztosított minden befogadott testvér számára. Zuhanyozás és ruházkodás pedig a nem ott lakók számára is nyitva áll.

2021-ben és 2022-ben négy létesítményt kerestünk fel tanulmányútjaink során:

1. A Remény és Jótékonyág Missziójának központi létesítménye egy 30 éve elhagyatott, egykori önkormányzati szennyvízkezelő központban működik és csak férfiaknak ad otthont. Itt koncentrálnak a leginkább szenvedő emberek is, akik krónikus betegségek vagy testi és szellemi fogyatékoság miatt ápolásra szorulnak. Vannak olyan krónikus alkoholisták is, akik a Palermón kívüli földeken végzett kézműves vagy mezőgazdasági munkának köszönhetően próbálnak megszabadulni az alkohol rabságából.

2. A Szegénység és Remény Fellegvára a légierő egykori, 40 éven át elhagyatott laktanyájában a Misszió második férfiközössége, melynek megnyitását a migrációs válság folytán beáramló tömegek tették szükségessé. Speciális lakrészben helyezték el azokat, akik Afrikából indulva a Szahara és a Földközi-tenger átszelése miatt gyengültek le vagy betegedtek meg. Innen a migránsok útja két irányba vezet, miután felépültek. Vagy „kint” keresnek munkát vagy maradnak a misszióban és szakmát, valamint nyelvet tanulnak. A Fellegvárban hatalmas templom is működik, ahol Ferenc pápa 2018 szeptemberében misét mutatott be, majd együtt étkezett a Misszió valamennyi munkatársával és befogadottjával.

3. A Női Misszió az egykori Szent Katalin kolostorban működik, amely 24 évig volt elhagyatott. Felújították, és ma már rend uralkodik benne. Hajléktalan nőket, egyedülállókat és gyermekeseket fogad be. Vannak köztük mentális zavarokkal küzdő nők vagy korábbi prostituáltak is, akik úgy döntöttek, hogy új életet kezdenek. 2003 óta számos Afrikából érkező, egyedülálló, gyermekes vagy várandós külföldi menekült nőt fogadtak be. Néhányan közülük, miután túléltek a viszontagságos utat és kiengedték őket a kórházból, a Misszióba kerültek, mert még mindig gondoskodásra, békére és nyugalomra szorultak.

4. A Villa Florio egy 17 hektáros terület Palermo külvárosában, mely hajdan a nemesi Florio családé volt. A gazdag történelem tanúja a telek egyelőre még műveletlen részén álló egyiptomi obeliszk. Egészen a legutóbbi időkig bűnbandák tanyája, valóságos no-go zóna volt: egészen az áramvezetékekig kifosztott, romos épületeiben lopott motorkerékpárok roncsait és lopott autók gumiabroncsait találjuk mind a mai napig, a termőföldterület pedig dzsungelre hasonlított. Ma már az egyház tulajdona, mely a Misszió kezelésébe adta. Zöldséget, gyümölcsöt és mézet termelnek itt. A terület egyre nagyobb részét művelik, az

épületeket pedig ugyan nem használják, de megkezdték helyreállításukat. Ma még csak néhány embernek tudnak itt szállást biztosítani a hajdani kúria melléképületeiben, de a cél, hogy – a többi missziós létesítményhez hasonlóan – itt is legyen templom, étkező és hálóterem a lehető legtöbb ember számára.

6. MASSI TESTVÉRISÉG MENEDÉKHELY, OULX

Olaszország északnyugati tartományában, Piemontban Bussoleno plébánosa személyesen karolta fel azoknak a migránsoknak az ügyét, akik irregulárisan érkeztek a tengeri vagy a szlovén-olasz szárazföldi határon át. A lépés apropója a 2017. tavaszi alpesi hóolvadás után megtalált migránsholttesteknek a helyi közeletet felkavaró felbukkanása volt. Luigi Chiampo úgy vélte, nem fér össze a keresztény hittel, hogy emberek haljanak meg „a küszöbön”, így először adományokból nyitott menedékhelyet a Bussoleno és a francia határ közt fekvő síparadicsomban, a 3 300 lakosú Oulxban. A szállás a helyi templom mellé költözött és ma már a Belügyminisztérium is támogatja pénzügyileg. A helyi és megyei önkormányzattól hasonló segítség nem várható. Az, hogy nincsenek rendőri igazoltatások a menedékhelyen, azt jelzi, hogy az olasz államnak érdeke annak működése. Ha ugyanis az évente több száz önkéntes által ruhaneművel, megfelelő csizmákkal, felszereléssel és tanácsokkal ellátott migránsok nem kapnák meg ezt a segítséget, az könnyen a hajdani tragédiákhoz vezetne, mely rossz hírért keltené Olaszországnak. Fontos rögzíteni, hogy az önkéntesek nem segítik át a bevándorlókat a határon, tehát kíséretéről nincs szó, viszont segítenek nekik buszjegyet venni az utolsó olasz településig, Sestriereig, ahol leszállnak a járműről és gyalog vágnak neki a francia oldalra vezető erdei ösvényeknek.¹²

A 70 fő elszállásolására alkalmas épületbe nemcsak délről és keletről érkeznek migránsok, hanem azok is ide kerülnek vissza, akiknek a határátkelése nem volt sikeres. Ők pár nap múlva újra próbálkoznak. A tapasztalatok szerint három-négy próbálkozás kell a sikerhez, vagyis a határtól 12 kilométerre fekvő Briançonba való eljutáshoz. Az olasz és francia rendőrség 30 kilométeres mélységig járőrözhet a másik területén, ám egyértelmű, hogy ez a nyugati határ a nehezebb terepviszonyok ellenére jóval könnyebben átjárható, mint a keleti. Az egészségügyi önkéntesek – jellemzően a torinói orvosi egyetem hallgatói – arról számolnak be, hogy a tengeren át érkezőknek inkább pszichés, míg a szárazföldön érkezőknek inkább fizikai sérülései vannak, a bosnyák, illetve horvát határőrök kemény fellépésének eredményeként. Az önkéntesek koordinációján kívül a takarítás és a nagy mennyiségű ruha-, lábbeli- és élelmiszeradomány tárolása, valamint a meleg étel elkészítése és szervírozása a fő feladatok Oulxban.¹³

---

¹² Interjú önkéntesekkel.

¹³ Interjú önkéntesekkel.

7. ÖSSZEGZÉS

Az előzőekben három, a római katolikus egyházhoz kötődő civil szervezet migránsokat segítő tevékenységét mutattuk be. Valamennyiükben közös, hogy az olasz államra a jelenkori bevándorlási krízisben nehezedő terhekből vesznek magukra, összhangban az egyházfő által helyesnek és kívánatosnak hirdetett befogadó gyakorlattal, s informális befogadóközpontjaikkal kiegészítik a túlsúlyfolttsággal küzdő, kétszintű formális befogadási rendszer elemeit.

Világos különbségek is vannak azonban a három szerveződés között. A Centro Astalli az egész országban, hálózatként működve, mind közül a legtöbbféle tevékenységgel és a leghosszabb gyakorlattal tevékenykedik, a Remény és Karitás Missziója csak Palermóra koncentrál és nemcsak a bevándorlóknak, hanem rajtuk kívül a város és környéke más periférián élő lakóinak is segítséget nyújt. A Centro Astalli infrastrukturálisan kiépült, különböző határozott idejű projektekben más civilekkel együttműködve részt vevő entitás. A Misszió nem projektalapon működik, célja, hogy a rendelkezésére bocsátott infrastruktúrát teljeskörűen felújítsa és maximálisan ki tudja használni céljai elérése érdekében. Mindkét palermói központtól különbözik az oulxi Massi Testvériség menedékhely, s nemcsak a lokáció domborzati és éghajlati körülményei miatt, hanem azért is, mert csupán rövid távú céllal működik: egy kelet–nyugat irányú migrációs útvonal utolsó állomásaként az emberi élet védelme a menedékhely vezetőjének és munkatársainak célja, mely persze nem nélkülözi az önkéntesek partnerségét, legyenek azok egyes speciális NGO-kba – például a Rainbow4Africába – tömörülők vagy azoktól függetlenek.

Végezetül: nem tárgya e tanulmánynak, mégis ki kell emelnünk azt a tevékenységet, melyet az olaszországi egyházban szolgáló Afrikából bevándorolt papok végeznek. Ők tapasztalataikkal, tudásukkal és személyes példájukkal kapaszkodót nyújthatnak újonnan érkező honfitársaiknak az illúziók eloszlatásával, az integráció nehézségeinek őszinte feltárásával, valós információk nyújtásával. Ekképp fontos, ám a közéletben nem látszó szereplői a válság kezelésének. Nem beszélve arról, hogy általuk olyan tények is eljuthatnak a kiindulási országokba, melyek alapján ott többen meggondolhatják, érdemes-e vállalni az embercsempészeknek, a természetnek és a tranzitállamokban uralkodó biztonsági helyzetnek való kiszolgáltatottságot a több ezer kilométer hosszú, veszélyes úton.¹⁴

---

¹⁴ Interjú egy, a monrealei katedrálisban szolgáló elefántcsontparti pappal.

FELHASZNÁLT IRODALOM

- BADARACCHI, Laura (2022): *Scalabrini. Santo il vescovo dei migranti modello d'accoglienza*. Avvenire.it, 2022.10.08. Forrás: <https://www.avvenire.it/chiesa/pagine/scalabrini-santo-il-vescovo-dei-migranti> (Megtekintve: 2022.11.22.)
- CAP (2022): *Centro Astalli. Rapporto Annuale 2022*. Forrás: <http://www.centroastallipalermo.it/wp-content/uploads/Rapporto-annuale-2022.pdf> (Megtekintve: 2022.11.22.)
- CANNAVÒ, Alessandro (2019): *Fratel Biagio, il missionario che si è spogliato di tutto come San Francesco*. Sanfrancespatronoditalia.it, 2019.02.20. Forrás: <https://www.sanfrancescopatronoditalia.it/notizie/francescanesimo/fratel-biagio-il-missionario-che-si-spogliato-di-tutto-come-san-francesco-44956> (Megtekintve: 2022.11.25.)
- CILD (2021): *Buchi Neri – La detenzione senza reato nei Centri di Permanenza per i Rimpatri*. Forrás: https://cild.eu/wp-content/uploads/2021/10/ReportCPR_Web.pdf (Megtekintve: 2022.11.30.)
- COLOMBO, Fabio (2022): *Il sistema di accoglienza, spiegato per bene*. Lenius.it, 2022.10.14. Forrás: <https://www.lenius.it/sistema-di-accoglienza-dei-migranti-in-italia/> (Megtekintve: 2022.11.24.)
- DI BISCEGLIE, Federico (2022): *Le parole del papa sui migranti un monito al governo. Parla Melloni*. Formiche.net, 2022.11.08. Forrás: <https://formiche.net/2022/11/papa-migranti-governo-meloni-melloni/> (Megtekintve: 2022.11.22.)
- FERENC (2020): *Ferenc pápa: Álmadjunk együtt – Út egy jobb jövő felé*. Fordította: Simonyi Ágnes. XXI. Század Kiadó, 2020.
- KRISTOF, Peter (2021): *A bevándorlók mellett emelt szót a pápa*. Euronews, 2021.10.24. Forrás: <https://hu.euronews.com/2021/10/24/a-bevandorlok-mellett-emelt-szot-a-papa> (Megtekintve: 2022.11.24.)
- MKI (2021): *Könyvajánló: Ferenc pápa: álmadjunk együtt – Migrációs Szemle*. Migrációkutató Intézet, 2021.03.25. Forrás: https://www.migraciokutato.hu/wp-content/uploads/2021/03/Migraciokutato_Intezet_MIGRACIOS_SZEMLE_20210325.pdf (Megtekintve: 2022.11.22.)
- SCIORTINO, Gilda (2022): *La povertà? Non è più un'emergenza, ma la normalità*. Vita.it, 2022.11.12. Forrás: <https://www.vita.it/it/article/2022/11/12/la-poverta-non-e-piu-un'emergenza-ma-la-normalita/164752/> (Megtekintve: 2022.11.22.)

A TANULMÁNYUTAK

1. Palermo, időpont: 2021. november, felkeresett szervezetek: Centro Astalli, Remény és Karitás Missziója
2. Palermo, időpont: 2022. február, felkeresett szervezet: Remény és Karitás Missziója
3. Oulx, időpont: 2022. március, felkeresett szervezet: Massi Testvériség Menedékhely
4. Palermo és Monreale, időpont: 2022. szeptember, felkeresett szervezet és személyek: Remény és Karitás Missziója, Burkina Faso konzulja, irregulárisan Elefántcsontpartól érkezett, Olaszországban felszentelt és állampolgárságot szerzett pap.

HORIZONT ELEMZÉSEK

A Migrációkutató Intézet elektronikus kiadványsorozata

Kiadó: **Migrációkutató Intézet**

Szerkesztés és tördelés: Györgyi Dominika Zita

Lektorálta: Pénzváltó Nikolett

Fotó: www.centroastalli.it

A kiadó elérhetősége: H-1518 Budapest, Pf. 155.

Tel.: +36 1 372 0191

E-mail: info@migraciokutato.hu

Az elemzés és annak következtetései kizárólag a szerző magánvéleményét tükrözik, és nem tekinthetők a Migrációkutató Intézet álláspontjának.

© Vargha Márk, 2022

© Migrációkutató Intézet, 2022

ISSN 2677-1780